

Nyheter - Specimenskolan - Ismete och angelfiske

SPECIMENSKOLAN - ISFISKE EFTER GÄDDA



En artikelserie där Peter Fröjd delar med sig av sina erfarenheter.

Läs om hur de största gäddorna skall överlistas i den första artikeln.



De senaste tjugo årens vintrar har varit milda med avsaknad av större snömängder, något som givit gäddorna jaktljus genom hela vintrarna och därmed ökat medelvikten även långt norrut. De senaste åren har bjudit fiskare på extremt feta och stora gäddor.

Gäddfiskeintresset har ökat, kanske har många fiskare tröttnat på fiske efter kasseodlad fisk? Hur som helst så är det idag många som letar sig ut på sjöarna i jakt efter i första hand gädda.

Med den här artikeln skall vi försöka få rätsida på många av myterna som fortfarande lever kvar hos den gamla stammen av angelfiskare. Det är många omständigheter som skall klaffa föra att göra fisketuren framgångsrik; metoder, utrustning och hur man agerar ute på isen.

För er som tycker att korvgrillning och intagande av alkoholhaltiga drycker är synonymt vid angelfiske kan sluta att läsa här, det här handlar om specimenfiske på högsta nivå.



Många angelfiskare har aldrig varit i kontakt med en riktigt stor fisk. En femkilosfisk är en storgädda för den ovane och när den riktiga madammen gör entré så slutar det oftast med en tom linände. Med våra metoder och tips hoppas vi att flera fiskare blir framgångsrik på isen och får den härliga kick som fångsten av en riktigt stor gädda ger. Metoderna är utvecklade efter mångårigt sökande efter stor fisk, främst från fem kilo och uppåt.

Glöm gamla teorier

Många gamla teorier och tips ska vi från och med nu utelämna. De gamles tips om djupa hålor, diverse kanter brukar ofta vara "erfarenheter" som gått i arv och blivit överdrivet över en längre tid. Även många tappade stora fiskar är sanningar med modifikation, där merparten är halvstora fiskar dragna i iskanten med den illa genomtänkta traditionella angelkroken.

De gamla teorierna om vassvikar, och landnära bottnar, resulterar också bara i ett ofrivilligt, selektivt fiskande efter mindre fisk (såvida inte fiskaren har siktat in sig vid lekviken på vårkanten, då någon enstaka storgädda kan leta sig in på grunt vatten). Varje vår florerar rykten om att storgäddan närmat sig land.

Det är en av de seglivade myterna - den stora gäddan rör sig inte nära land så länge isen ligger.

Om du bestämt dig för att fiska efter grov gädda får du räkna med många fisklösa dagar, långt från land. Ute vid kanterna på de stora djupen kommer du bli varse om det. Att storgäddan har blivit stor beror också på hennes försiktighet - den stora gäddan är absolut ingen ignorerande maskin som hugger på vad som helst. Lyckas du med bedriften att bärga drömfisken så behandla fångsten med respekt. Är inte fisken skadad så släpp tillbaka fisken!

Angeldon - isfiske spö?

Om man fiskar med angeldon eller isfiskespön är självklart en smaksak, men angeldonen är de mest praktiska "verktyget" för de tar inte så stor plats och är därmed lätt att transportera. Vad som talar för isfiskespön, är att de är "legala", vilket betyder att de är godkända av storfiskregistreringen. Är du kåt på att figurera i storfisklistorna så är isfiskespön ett dyrt måste. Men ur krass fiskesynpunkt så är det vad man släpper ner i hålet som är viktigt, inte det man har uppe på isen!



Angelrullen och linan

Rullen på de angeldon som säljs i butik måste bytas ut till en större variant som rymmer mera lina. Det finns en rulle på marknaden av aluminium som är optimal för detta. Vissa redskapshandlare saluför också en bredare variant av den traditionella plastrullen. En stor rulle är ett måste för den mängd lina som krävs. Längden på linan bör ej understiga 100 meter, den pelagiska gäddan har stora revir och patrullerar av stora områden. Den gamla traditionella spunna angellinan kan man definitivt glömma. Den har den dåliga egenskapen att den suger i sig stora mängder vatten, och med sin grova diameter blir de vid kallt väder extremt lätt påfrusna när linan ligger på isen. Dessutom skrämmer den gamla lintypen också fisken.



Linan bör vara av nylon eller en lite grövre flätad lina. Dragkraft bör vara maximalt tjugofem kilo. De flätade linorna kan vara bra men är farligt vassa för händerna vid drillning av stor rusande fisk. Den passar därför bättre på ett isfiskespö. Även nylon linan kan upplevas bättre och kommer mer till sin rätt på ett isfiskespö och en multirulle.

Nylonlinan kan man med fördel spola på sina angelrullar med hjälp av en bormaskin, eller om man kan få hjälp i butiken där man köper sin angelrulle. Att på traditionellt manér spola på flera hundra meter lina för hand kan driva nästan vem som helst till ytterligare vansinne.

Linans tunna diameter är för att betesfisken ska kunna ha stor rörelseförmåga. Betesfisken kan vid vissa tillfällen röra sig ända uppe under iskanten, något man kan studera vid fiske på höstens blanka isar. Betesfisken ställer inte upp sig på sträckt lina nere vid utsläppt djup och med trekrok som tackel är betesfisken otroligt aktiv.

Den gamla nylonlinan är egentligen den superoptimala, men den har tyvärr ett minne som gör att den måste sträckas varje gång man släpper ner för att inte påminna om en gammal fjäder.

Mörka färger på linorna har visat sig fiska bäst, exempelvis mörkt blå, mörkgrön och svart.

På våren eller på blanka isar, kan transparenta och gula färger fiska bra.

De viktiga tafsarna...

Tafsen har alltid varit ett stort aber, men vid riktat storgäddfiske är den en oundviklig nödvändighet.

Tafsar gör du själv, de som normalt finns färdiga att köpa är ej användbara. Beteslås får absolut inte förekomma, endast de små rör låsen som hör till de köpta tafsämnen.

Tafsar av transparent typ har visat sig som de allra bästa. Troligen av den enkla anledningen att fisken ser den minst. Viktigt är också att tafsen inte är för grov! Tafsen ska vara smidig och draghållkraften räcker vanligen med max tjugo kilo. De nya knyttafsarna har visat sig vara suveräna, men är tyvärr extremt dyra (här söker vi med ljus och lykta efter rimligare priser!).

Knyttafsarna måste också ständigt kontrolleras! Tafsens skyddande ytterhölje kan bli skadad av gäddans vassa tänder, och därför bör tafsen kontrolleras vid varje fångst, kapas och knyts om.

Tafsens längd bör därför ej understiga en meter. Att tafsens längd är enormt viktig, kan vi göra en jämförelse till fiske med torrfluga och flugspö - med för kort tafs skyggar fisken! Med en lång tafs så kan man lätt korta den och byta krokar, även om någon ”kink” har åstadkommit så behöver man inte byta hela tafsen, längden räcker till i alla fall.

Återigen; anledningen att de stora gäddorna har blivit stora, är att de inte huggit på allehanda ting.

Det finns en djungel av olika tafsar på marknaden, med skiftande kvalité och egenskaper, därför är det svårt att rekommendera något speciellt märke. Det är till att prova sig fram för att hitta det man trivs med.

...och krokarna

Krokarna är viktiga, vi rekommenderar den nya laserslipade typen. De är visserligen dyra att inhandla men normalt har de en livslängd på flera år.

Vi på sajten använder Kamasan krok (B990) för laxfiske och anser att de tillhör bland de bättre och som håller också skärpan otroligt länge. Storleken är viktig, krokarna ska matcha betesfisken, stor betesfisk, större krok, och mindre betesfisk, mindre krok.

Men samtidigt ska man heller inte överdriva sitt val av krok. Vi har dock fått dom flesta storgäddor på traditionella, trekrokar av typen Mustad. Vi ser egentligen bara fördelar med utvecklingen av den nya typen av krok.

Det betyder att man alltid måste ha en uppsättning krok i fickan vid fiske, eftersom man kanske inte alltid kan bestämma storleken på betesfisken.

Man byter krok och justerar efter betesfisken. Det är vanligt med skräckexempel på att fiskare har haft jättekrokar i för små betesfiskar, och det resulterar normalt i absolut noll napp. Den traditionella angelkroken har absolut inget i det här sammanhanget att göra. Det är absolut lönlöst att släppa ner något i hålet som inte är optimalt och noga anpassat! Vid fiske med normalstora betesfiskar är vanligtvis storleken på krokarna 4-6-8. Storleken på krokarna varierar mycket efter olika tillverkare.



Olika tackel

Vi använder oss av flera typer av tackel, ett tvåkroks tackel och ett enkroks tackel. Vi fiskar även med tackel på endast en enkelkrok. Man tacklar då betesfisken endast i stjärtspolen. Detta är en bra metod för skygg gädda och gös. Öringen låter sig också överlistas med denna tackelmetod på blanka isar och senare på vårkanten.

Vid fiske med enkrokstäckel använder vi storlekar på betesfisk från normal storlek och upp till kanske två och tre hekto. Då fäster man trekroken lätt, ytligt vid ryggfenan. Vid fiske med riktigt stora betesfiskar, används med fördel tvåkrokstäckel. Då fäster man en krok på tafsen och den andra kroken får vara löpande. Detta bara för att avståndet på betesfisken mellan munnen och ryggfenan förändras med storleken på densamme.

Den löpande kroken kan, om man föredrar, appliceras med en bit gummisnodd eller en bit mjuk koppartråd.

Den nedre kroken ska fästas i munnen på betes fisken, eller vid främre bröstfenan lätt i skinnet. Den löpande kroken ska sitta ytligt vid ryggfenan.



Fiske med extremt stor betesfisk, kallt väder och frysvätska

När man fiskar med de verkligt stora betesfiskarna är det omöjligt att använda den vanliga signal fjädern. Man fiskar utan signal fjäder. Lösningen är att man med ett bågfilmsblad gör en skåra i rullen, där man fäster linan. Lätt för fisken att dra av, man slipper då alla blindnapp gjorda av betesfisken. Man neutraliserar också alla blåsnapp. Som nappindikator kan man fästa en ålpingla på rullen, den lär man sig höra vid napp efter ett tag. Den låter en hel del när det blåser också :-)

Annars vid detta fiske får man försiktigt gå runt och titta efter avdrag. Även om man är sent ute efter nappet, finns inte risken att gäddan drar ned donet om man har den rekommenderade linlängden. Det bör dock understrykas att om du är aktiv (inga sömntutor eller fyllskallar) och observant, kommer en sån sinkadus aldrig att hända.

För att säkerställa sig mot fastfrysning använder vi med fördel koncentrerad sprit för tryckluftsystem, som håller 96 %. Det är dessutom mest ekonomiskt att använda en sprayflaska. Den fördelar spriten bättre över vattenspegeln. Även T- röd och liknande lättflyktiga medel kan med fördel användas.



Uppmätning av fiskeplatserna och Ekolod

Inför sina fisketurer bör man noga rekognosera sina fiskeplatser, speciellt viktigt är det när man fiskar på de stora sjöarna med stora avstånd. Vid uppmätning av fiskeplatserna utgår vi ifrån att vi fiskar i ett större vattendrag. Vi kan ta sjöarna i de större älvarna som ett bra exempel. Förr mätte man alltid med sänke eller pilkar, ett riktigt skitjobb mitt i natten med ficklampa där det borrades och mättes.

Tack och lov finns det idag fina ekolod att tillgå, vad man väljer är ju givetvis en smaksak, men undertecknad använder ett handekolod som ryms i fickan. Kom ihåg! Att det är det djupet som är det intressanta, allt tramsande över all fisk man kan se, ska man omedelbart glömma.

Vid fiske på stora sjöar är det väldigt små platser i förhållande på storleken till vattnet som är fiskens vägar. Därför gäller det att inte planlöst slänga ut sina redskap.

Hittar man en bra höjd på sin djupkurva, kan man lugnt räkna med att denna blir oslagbart fångstgivande, oberoende hur man fiskar runt omkring. Däremot vid reglerade vattendrag kan man vid sina fångstgivande platser upptäcka drastiska förändringar, speciellt på vårvintern när vattenbolagen ökar sin tappning. Det gäller att alltid vid dessa tillfällen ha en reservplan i bakfickan, och man måste tänka om i det vattenlandskap som man tidigare erhållit fina fångster. Man behöver kanske i bästa fall bara flytta ut sina redskap för att erhålla fiskbara, konstanta vattendjup.

Helgstängningar av kraftverken påverkar också, både negativt och positivt. Ställen med normalt för hård ström kan bli fiskbara under helgen och vice versa.

Nästan alla vattendrag och sjöar har en landstruktur som fortsätter långt ut i vattnet. Därför är det ganska säkert att följa landskapets form ut i vattnet. Man kan skönja utskjutande uddar långt ut i vattendragen, som i regel bildar kanter och skydd för betesfisk, något som också lockar den större rovfisken.

När man söker efter platser för den stora gäddan skall man inte fiska grundare än fem meter. Fiskar du på fem meters djup bör det vara en djupkant eller ett grund intill ett större djupområde. En djupkarta är ett ovärderligt hjälpmedel om det finns för sjön. När du hittat en intressant fiskeplats, mäter ut det första hålet vid ungefär fem till sju meters djup. Märker med en stör, som sedan på långt håll ska bilda ett Ens. Sedan förflyttar man sig i samma höjd femhundra meter längre bort och mäter tills man får ett likvärdigt djup. Då håller man en djupmässigt lika söklinje, där man sedan kan tackla upp den första raden. Faller djupen sedan sluttande från linjen kan man sedan tackla upp den andra raden på omkring sju till nio meters djup. Sluttar botten ut mot djupare vatten, kanske tolv till arton meter, ska man tackla sina beten fem till åtta meter under isen.

Viktigt! Dessa djup är alltid den stora rovfiskens "trivselhuggdjup". Fiskeplatserna blir förvisso väldigt långa att söka av, men man bör söka av ett så stort område som möjligt, storgäddorna rör sig över otroligt stora ytor när de jagar.

Inga "hagesättningar"

Utspridning av sina redskap, inom en närskådlig radie, endast för att ha en bättre övervakning, kan man vid den här typen av fiske glömma. Dessutom bör man hela tiden vandra omkring försiktigt på utsidan av redskapen för att hela tiden vara på vakt och inte skrämma betesfiske och gäddor. Avstånden mellan hålen bör inte vara tätare än femtio meter. I många fall kan man se exempel på fiskare som har upp till 30 angeldon utsatta på ett område som egentligen bara har plats för två stycken. Det hela resulterar endast i att de få napp dessa fiskare får, blir till nästan hundra procent på ett av de yttre angeldonen. Den stora gäddan skyggar för den typen av "hagesättningar" och det stora oförklarligt plötsliga ljusnedsläppet.

Gäddan går alldeles utmärkt att fiska efter botten när djupen inte överstiger tio meter och man kan tackla upp betesfisken ungefär en meter från botten.

Med ekolodets hjälp kan man mäta ner betet direkt, vi använder oss av att en "lång" famn är ungefär två meter, först får man djupet och sedan kan man tackla upp betesfisken och direkt mäta ner.

Vid vissa förhållanden under högvintern kan man också presentera betesfisken med glidande sänke nästan på botten. Det kan vara vid tungt väder när det ligger mycket snö på isen. Gäddan vilar vid dessa tillfällen nästan på botten och stiger ogärna mot betesfisken. Betesfisken utlöser hugreflexen när den skramlar på och virvlar upp slam vid botten

Fiske efter Pelagiska Gäddor

Att fiska pelagiskt är kanske för den oinvigde ett "Nål i höstacken fiske" men för den invigde öppnas en ny värld i fisket efter de största predatorerna. Det är inte bara gädda som hugger ute på frivattnen, det kan bli härliga bifångster av stora öringar, lakar och framför allt fina gösar och abborrar.

Nästan alla stora sjöar och vattendrag har fiskeområden som praktiskt taget är outnyttjade, det är på de stora djupen och de stora vattenvidderna.



Vid fiske på stora vatten kan man med fördel införskaffa en djupkarta, eller om man kan få information från någon som lodat mycket i vattnet. Om man rekognoserar ett större djup kan man alltid finna förändringar i bottenstrukturen. Det kan röra sig om djupa grund, djupt liggande åsar, där bottenströmmarna kan

pressa upp vattnet likt atmosfärens jetströmmar och alla vattenturbulenta fickor som blir skiktade av ojämn botten. Dessa skapar områden som blir intressanta uppsamlade platser för olika typer av plankton, betes fiskar och givetvis pelagiskt sökande rovfiskar. Olika typer av sikar och norsar huserar också över dessa platser och som är ett viktigt kosttillskott under vissa perioder för gäddan. Vid fiske i rinnande vatten har man dessutom mycket till sin fördel, man kan läsa av sitt vatten som en öringbäck fast i ett mycket större perspektiv.

Om man vet strömfårens riktning och bredd under isen, skall man förlägga sitt fiske till den del där man kan anta att den största vattenmassan rör sig. En stor vattenmassa drar med sig mycket mat!

Alla sjöar har strömdrag, även om in och utlopp är i jämförelse små till sjöarnas yta.

På ett snittdjup av 20 meter fiskar man inte på botten, fiska fyra till tio meter under isen, som vi återigen upprepar; dessa djup är jaktdjupet för rovfisken under högvintern. Kom ihåg! fisken kan ha sina vinterståndplatser djupt, men är vanskliga att få till hugg, utan det är när den flyttar sig till nämnda djup som den äter och kan komma till tals med. Det gäller att inte tänka på vattenmassorna som ett stort svart hål under sig, utan som en stor möjlighet!

Sjöarnas bästa fiske platser brukar man kunna finna ute på de stora vattnen, kan man sedan finna djupkanter på omkring arton meter som sluttar ut mot större djup har man säkra fiskeplatser, och att det dessutom finns relativt närliggande grundbottnar som mynnar ut mot större vattenområden. Med grundbottnar menas områden med ett cirkadjup, från fyra och upp till sex meter. Den pelagiska gäddan har under vissa förhållanden sitt vandringsstråk efter den typen av kanter, och är där relativt lätt att få på kroken, eftersom den jagar längs kanterna efter föda. Vid angelfiske, kan man vid dessa förhållanden finna att gäddan tömmer allt vad man har i kapacitet på rullarna. Och anledningen att gäddan inte har sina ståndplatser på de platserna, utan den tar bytet och simmar snabbt mot trygga djupa vatten.

Betesfisk

När det gäller betesfisk på hösten och under den mörka vinterperioden, så gäller det att presentera gäddmat i den grövsta kaliber som finns att finna. Optimalt bör vara från ett par hekto och upp till halvkilot. Det finns egentligen ingen övre gräns, det är fiskeutrustningen som sätter gränsen. Erfarenheter visar att ju större betesfisk som kan presenteras - desto mera napp. Allt eftersom vattentemperaturen sjunker och fiskarna förbereder sig för vintern, blir de stora betesfiskarna mer intressanta, då de lättare utlöser huggreflexen på predatorerna. Däremot på vårsidan när vattnet får den klarare nyansen, i regel strax före snösmältningen, kan de stora gäddorna föredra betesfiskar i gili storlek. Troligen är det på grunda av den enorma romutveckling som gäddan utvecklar under senvåren. Hon får helt enkelt inte plats med för stort byte!

Att förorda den större typen av betesfisk är ju ganska lätt, men att införskaffa dem är en helt annan historia. Det är vi pinsamt medvetna om!

Ett sätt att skaffa monsteragn är att åka runt bland mörtgubbarna och köpa upp de största agnen som finns att tillgå. Det kan röra sig om ett tiotal på varje ställe, trots att de har flera tusen mörtar i sumpen. Att det fällt en och annan kommentar om denna kräsenhet, är en helt annan historia.

Ett annat sätt är själv fiska betesfisken, då kan man inte på traditionellt vis sätta sina burar på meterdjupa vatten. Det ska vara ute på samma platser som storgäddorna trivs, med ett vatten djup på cirka åtta till tio meter. Fångsterna blir då blandade med grov mört, braxen och idar. Burarna ska då vara av abbormjärde typ, med en större ingång. I mäsken används, majs, sönderhackade räkor. Kokt potatis är också bra.

Braxen är det bästa betet för den grövre gäddan under vintern. Problemet med den grövre betesfisken är att den bör sumpas på ett annat sätt än till exempel mört. De är mycket mera ömtåliga än vanliga betesfiskar. De kräver också naturligtvis ett större utrymme, och bör förvaras på fångstdjupet för att inte dö. Man kan även, om man har goda kontakter med någon fiskodlare, köpa sin betesfisk där.

Att ta med sig betesfisk på fisketuren är ett avancerat problem. Syrepumpen är guds gåva till oss som fiskar gädda vintertid. Ett antal hinkar utöver transportkärlet är också att föredra. Det är viktigt att fisken inte dör av syrebrist! Transport kärlet med betesfisken bör också om möjligt förvaras i den temperatur som den vanligtvis håller sig sumpad, för att betesfisken inte ska dö av för snabba temperatur förändringar.

Många anser att det inte har någon betydelse om betsfisken är död eller inte, men det har en klart avgörande roll för ett framgångsrikt fiske. Batteridrivna syrepumpar finns att köpa idag hos dom flesta välsorterade redskapshandlare.

Hur man uppträder på isen - Val av basläger

Vid den nya typen av angelfiske med trekrokar och monster agn måste själva beteendet på isen ändras radikalt.

Bäst är att låtsas att man går och metar efter en öring bäck. Något som kanske många har känt till, fisken känner dina steg och skyggar oerhört när du går eller springer på isen.

Många som tror att gäddorna rusar när de kommer fram till hålet - det är i själva verket ett resultat av att fisken känner dina steg och skyggar. Djupet spelar inte så stor roll, de känner din närvaro i alla fall.

Lägret bör ligga därför långt från krokarna och helst då i centrum för att ha lika långt ungefär till donen.

Inga fordon på isen!

Var aktsam på agnfiskarna de dagar som ni är medvetna om att det är lugnt på isen, och även då kan få fällningar som utlöses av själva agnen. Vid dessa tillfällen är det predatorer som rör sig runt agnen utan att hugga, och de skrämmer betesfiskarna till många bomnapp. Förekommer detta ofta under en dag, kan det vara värt att besöka samma ställe dagen efter och få verkliga storfångster.

Alla typer av farkoster på isen skulle egentligen förbjudas, skotrar, bilar och fyrhjulingar. Sparkar och pulkor kan också vid vissa förhållanden vara ett riskmoment, eftersom de för med sig ljud på isen.

Farkoster kan man färdas med på morgonen ut till sin fiskeplats. Men sedan ska fordonet vara parkerat tills man ska återvända hem och fiskedagen är slut. Fisken behöver lugn och i synnerhet de större predatorerna! Det är ingen tillfällighet att de största fiskarna har blivit stora. De har blivit stora genom att vara försiktig.

Visa också respekt ute på isarna, åk inte fram till fiskande gäng enbart i syfte att kontrollera deras fångst - det kan störa deras fiske.

Undertecknad har fått många fisken förstörd på grund av andras människors nyfikenhet, men är också medveten att det gjorts i rent oförstånd.

Peter Fröjd.